

**Advies inzake ombuigingen
begroting 2010**

**Advies inzake ombuigingen
begroting 2010**

Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur
September 2009

Algemeen

De wethouder Participatie, Cultuur en Milieu vraagt de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur begin juli 2009 om advies in het kader van de bezuinigingen. De bezuinigingen zouden verband houden met de kaderbrief van de gemeente Rotterdam en de gevolgen van de economische crisis voor de gemeentebegroting.

Uit de kaderbrief blijkt vervolgens echter geen direct verband tussen de mogelijke bezuinigingen voor de sector cultuur (behoudens een kleine aanpassing van het budget 'Sociaal'). Tevens wordt duidelijk dat er op cultuur, in tegenstelling tot ongeveer alle andere gemeentelijke budgetten, niet zal worden bezuinigd. Het gevraagde advies blijkt te gaan om knelpunten onder de noemer 'cultuur' die binnen het bestaande budget voor het lopende cultuurplan opgelost zouden moeten worden.

De wethouder ziet zich hiertoe genooddaakt omdat extra bijdragen niet te verwachten vallen en alternatieve oplossingen niet voor handen zijn. Op verzoek van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur, hierna te noemen de Raad, gaat de wethouder ermee accoord om in de adviesaanvraag niet alleen de door hem in eerste instantie voorgelegde knelpunten te behandelen maar de Raad inzage te geven in alle bestaande en op korte termijn te verwachten knelpunten. Tevens is door de Raad gevraagd om inzage in de bedrijfsmatige achtergronden van de instellingen die als knelpunt worden aangemerkt. Hiervoor zijn drie redenen:

- 1 De Raad wil eerlijk kunnen wegen; dit betekent dat het niet zo mag zijn dat alleen de instellingen die zich al met problemen bij de dienst Kunst en Cultuur hebben gemeld op deze manier worden 'bevoordeeld'. Het kan ook niet zo zijn dat alleen de door de wethouder opgenomen knelpunten worden afgewogen.
- 2 De Raad wil op basis van andere dan alleen artistiek-inhoudelijke kwaliteit kunnen wegen; deze weging is immers nog geen jaar geleden afgerond. Aangezien de gemeentelijke beleidslijnen tussentijds niet zijn aangepast en de instellingen artistiek-inhoudelijk niet (wezenlijk) van koers zijn veranderd ziet de Raad geen reden om van deze weging af te wijken.
- 3 De Raad wil inzage in de gehele bestaande problematiek in de sector om te voorkomen dat na een eerste ombuigingsronde alsnog een tweede ronde nodig zou zijn. Dit zou voor veel onrust in de sector zorgen. Bovendien zijn het instrumentarium en de beweegruimte om dergelijke problemen op te lossen beperkt.

Raad, sector en de dienst Kunst en Cultuur zijn het er over eens dat het niet de voorkeur geniet om de zogeheten kaasschaaf toe te passen. Zeker niet nu blijkt dat de som der knelpunten zou uitpakken als een korting van 8%.

In de behandeling van de adviesaanvraag komt de Raad tot de volgende nevenbevindingen en kritische kanttekeningen:

- Het valt de Raad zwaar te moeten werken met het gegeven dat per ultimo de ene instelling voor de ander zal bloeden.
- De Raad ziet opvallende verschillen tussen zijn cultuurplanadvies en het verdeelbesluit. Een aantal instellingen heeft, veelal in afwijking van de advisering door de Raad, in het uiteindelijke verdeelbesluit opvallend hoge extra bijdragen toegekend gekregen.

- De Raad is zeer bezorgd over het gegeven dat nog geen half jaar na het ingaan van het nieuwe cultuurplan, reeds 15 van de 95 instellingen in de problemen zijn gekomen ondanks het feit dat het cultuurplanbudget bij het verdeelbesluit positief is bijgesteld en vele instellingen hiervan in meer of mindere mate hebben mogen profiteren.
- Diverse knelpunten blijken te zijn ontstaan door problemen in de bedrijfsvoering en exploitatie. Dit betreft ook instellingen die al eerder bij de gemeente Rotterdam aanklopten om hun nood te lenigen. De Raad is van mening dat een instelling verantwoordelijk is voor de eigen bedrijfsvoering en dat problemen in beginsel ook binnen de eigen exploitatie moeten worden opgelost; de Raad hanteert hiervoor de term *responsabiliseren*.
- Het valt de Raad op dat in veel probleemgevallen de gemeentelijke vastgoeddienst, OBR, een rol speelt. Hoewel huisvestingsproblematiek in principe ook als 'normaal' bedrijfsrisico gezien mag worden signaleert de Raad hier specifieke problemen. Zo huurt de ene instelling marktconform en de andere op basis van kostendekkende verhuur, een variant waarbij de investeringskosten van de bouw in de huur worden verdisconteerd. Deze kostendekkende variant maakt dat een culturele instelling bijna letterlijk onder de huisvestingslast zal bezwijken. Bovendien wordt hiermee direct en in onevenredige mate beslag gelegd op het cultuurbudget. Dit budget is toch in eerste instantie bedoeld voor programmering van kunst en cultuur in Rotterdam en niet in hoge mate voor investeringen in gebouwen. De Raad ziet hier een urgent probleem en doet een dringend beroep op de wethouder om in overleg met OBR tot een consistent beleid en realistische prijsafspraken te komen.

Met deze nevenbevindingen kan het beeld ontstaan van een sector in het gedrang; zoals in dit advies te lezen, soms veroorzaakt door eigen missers, in andere gevallen door overmacht of gewoon pech, soms een combinatie. De sector als geheel laat een genuanceerder beeld zien; van instellingen die zich juist weerbaarder weten te maken omdat het lukt nieuwe geldstromen aan te boren, producten te vermarkten en nieuwe publieksgroepen aan zich te binden, tot organisaties die, zoals dat zo mooi heet nog 'in splendid isolation' opereren.

In het algemeen kan gezegd dat het cultureel ondernemerschap nog niet echt leeft en dat de professionalisering nog te wensen over laat. De mate van weerbaarheid loopt hierdoor binnen de sector nogal uiteen.

Economische crisis en algemeen maatschappelijke veranderingen zouden aanjagers moeten zijn voor actiever ondernemerschap. Een prikkel voor meer creativiteit en onderlinge solidariteit, de aanzet om de krachten te bundelen, allianties te vormen, tezamen nieuwe geldstromen op gang proberen te brengen en efficiency te behalen uit bijvoorbeeld het delen van gezamenlijke lasten voor administratie of marketing.

De Raad pleit hiervoor, net als voor een herleving van het mecenaat, het geven met de warme hand en een actiever en meer betrokken burgerschap ten dienste van de culturele sector.

Dat is immers ook participatie: inzet van tijd en middelen.

Een grotere en actievere bijdrage van particuliere zijde is noodzakelijk en nuttig, opdat kunst en cultuur er niet alleen *voor* maar ook *vanwege* de inwoners van Rotterdam is.

Zo ontstaat een driehoek van sector, mecenaat en overheid. Voor de overheid ligt er de taak om de blik op kunst en cultuur te verruimen. De culturele sector wordt door de overheid veelal gezien als een immer noodlijdende sector maar diezelfde overheid lijkt voorbij te gaan aan het feit dat kunst en cultuur, naast hun intrinsieke kwaliteiten, juist een belangrijke economische waarde vertegenwoordigen. Denk aan gemeentelijke beleidsthema's als 'Rotterdam aantrekkelijke woonstad', of aan (talent)ontwikkeling, (inter)nationaal profiel. Is er dan een stad denkbaar zonder kunst en cultuur? Deze waarde is nog nauwelijks inzichtelijk gemaakt, laat staan benut: een kans voor sector en stad.

Begrippen als bedrijfsvoering, cultureel ondernemerschap, eigen verantwoordelijkheid en adequaat bestuur staan niet los van elkaar. Ze maken deel uit van de voortschrijdende en noodzakelijke professionalisering en innovatie van de culturele sector. De Raad zegt toe daar in een advies uitgebreid op terug te komen.

Bovenstaande bevindingen tekenen de gedachtegang bij de behandeling van de adviesaanvraag.

De afweging

Zoals hiervoor gesteld is kort voor de zomervakantie door het college van Burgemeester en Wethouders voor een bedrag van ± twee tot drie miljoen euro aan knelpunten geïnventariseerd. Deze knelpunten hebben gedeeltelijk een exogeen, gedeeltelijk een endogeen karakter. Exogeen bijvoorbeeld op grond van cao-aanpassingen of bestuurlijke afspraken met andere overheden, endogeen als gevolg van exploitatieproblemen binnen instellingen of op grond van eigen beleid van de gemeente. Dit bedrag is de afgelopen maanden geactualiseerd, met name naar aanleiding van de jaarrekeningen 2008 van de instellingen en van de halfjaarcijfers 2009 die door de dienst Kunst en Cultuur konden worden beoordeeld. Op grond daarvan steeg de omvang van het bedrag van de knelpunten voorbij de 4 miljoen euro. Daar tegenover staat een cultuurplanbudget van 52 miljoen euro: het gehele cultuurplanbudget minus de bijdragen aan de voormalige takken van dienst die tot 1 januari 2013 zijn afgeschermd. Zouden alle knelpunten opgelost worden door middel van ombuigingen binnen het cultuurplan, dan zou daarmee dus ongeveer 8% van het beschikbare budget zijn gemoeid.

De Raad heeft zoals hiervoor gesteld alle knelpunten zorgvuldig gewogen met als uitgangspunt dat in beginsel iedere instelling zelf verantwoordelijk is voor het oplossen van haar knelpunten. Dit uitgangspunt is inherent aan de cultuurplansystematiek; die is gebaseerd op het principe dat instellingen voor een relatief lange periode van vier jaar budgettaire zekerheid hebben; binnen die periode echter moeten zij zelf de tering naar de nering zetten. Maar het uitgangspunt heeft ook een andere dimensie: het kan niet zo zijn, dat instellingen die hun zaak op orde hebben de lasten moeten dragen van problemen die collega instellingen hebben. Er is geen algemene en ongespecificeerde solidariteit tussen instellingen. Gevolgen van onzorgvuldig beheer of zelfs van overmacht kunnen niet eenvoudigweg op anderen worden afgewenteld. Deze argumenten hebben bij de navolgende afweging van de Raad een belangrijke rol gespeeld. Er is ook kwalitatief gewogen: hoe essentieel is de voorziening voor het aanbod aan het Rotterdamse publiek. Dit leidt tot de volgende conclusies.

Te accepteren knelpunten op te lossen door een herschikking binnen het cultuurplanbudget

Het budget Onderhoud en Vervanging is sinds decennia een (in omvang variabel) bestanddeel van de budgetten van die Rotterdamse kunstinstellingen die zelf een pand beheren. Bij de verzelfstandiging van de vier gemeentelijke theaters is tijdelijk een deel van het O&V-budget niet aan deze instellingen toegekend, op grond van onzekerheid over de omvang van de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden voor groot onderhoud en vervangingsinvesteringen in de sfeer van theatertechniek. Inmiddels is die zekerheid er wel en dient het budget dus alleen al op grond van behoorlijk bestuur aan de theaters ter beschikking te worden gesteld. Daarnaast is zorgvuldig onderhoud van de - technische - voorzieningen voor grote theateraccommodaties noodzakelijk en zijn enkele vervangingsinvesteringen inmiddels essentieel voor een goed functioneren van deze theaters. Kosten structureel € 600.000.

Voortgezette exploitatie van het Oude Luxortheater, kosten structureel € 500.000. De Raad meent, dat het aanbod van het Oude Luxor essentieel is en niet gemist kan worden. Sluiting van dit theater zonder het alternatief van 'de middenzaal' betekent, dat een bepaald type theateraanbod voor een specifiek, maar omvangrijk deel van de Rotterdamse bevolking niet meer beschikbaar is. Dat is vanuit een oogpunt van cultuurparticipatie en van een goed aanbod- en spreidingsbeleid onacceptabel.

Stichting Nieuwe Rotterdamse Cultuur. Het knelpunt van € 100.000 leidt ertoe, dat in een drietal deelgemeenten de functie cultuurscout komt te vervallen. De Raad wijst erop, dat binnen het Rotterdamse cultuurbeleid de cultuurscout een van de zeer weinige decentrale voorzieningen is. Het overgrote deel van het cultuurbudget wordt in de vorm van centrumvoorzieningen aangeboden. Het instituut van de cultuurscout is essentieel om de vitaliteit van het culturele leven op deelgemeentelijk en wijkniveau te bevorderen, om talentontwikkeling en vrijetijdskunst te ondersteunen, om cultureel actieve bewoners te stimuleren. Rotterdam dient te beschikken over een sluitend netwerk van cultuurscouts die op wijkniveau actief zijn. De Raad erkent dit knelpunt.

Bestuurlijke afspraken Jeugdtheatergroep Max € 150.000. In zijn cultuurplanadvies heeft de Raad een krachtig pleidooi gevoerd voor de komst van Max naar Rotterdam. Met dit gezelschap kan Rotterdam een landelijke topinstelling binnen haar discipline aantrekken en nog wel voor betrekkelijk weinig geld. De Raad wijst er daarnaast op, dat in een verder weg gelegen of recenter verleden bestaande organisaties naar Rotterdam zijn gehaald, zoals Scapino, Onafhankelijk Toneel, de media-organisatie V2_ en theatergroep Wunderbaum. Dergelijke ingrepen hebben een sterk positief effect gehad op het culturele leven en aanmerkelijk bijgedragen aan de vernieuwing van de sector.

Knelpunten, te accepteren onder strikte voorwaarden

Het poppodium WATT wordt geëxploiteerd door de Stichting CAR, een rechtspersoon waarbinnen de fusie van WATT en WaterFront vorm heeft gekregen. Aan deze fusie ligt een fors dossier vol problemen met vorige exploitanten, pandeigenaren, geldgevers en brouwerijen ten grondslag. Het resultaat van deze complexe voorgeschiedenis is een budget aan frictiekosten van 6 ton die de komende drie jaar weggewerkt moet worden

wil de instelling overleven. Voor WATT geldt wat hiervoor over het Oude Luxor is gezegd: een onmisbare instelling die een niet te verontachtzamen publiek in Rotterdam bedient. Op WATT moeten we erg zuinig zijn: het enige poppodium van formaat met een brede programmering voor de hele Rotterdamse regio. De programmering sinds de heropening stelt tevreden en de directie van de instelling lijkt de zaak goed aan te kunnen. De Raad meent, dat de schuld van WATT om deze reden als onvermijdelijk knelpunt kan worden geaccepteerd, doch uitsluitend indien en voor zover het een eenmalige ondersteuning betreft. De Stichting CAR dient een realistisch plan te overleggen waaruit dit blijkt. Duidelijk moet daarin worden, dat de ondersteuning de culturele (programmatische) belangen van WATT dient en niet de horecafunctie van het pand.

Volgens het cultuurplanadvies van de Raad is ook de Kunsthal een centrale en onmisbare voorziening in de stad: populairste tentoonstellingsplek van Rotterdam, een brede programmering, een breed bereik en een goede naam in het hele land. Met name de aandacht voor de brede beeldcultuur was altijd de grote kracht van de instelling. De problemen die recent zijn ontstaan worden echter paradoxalerwijs veroorzaakt door de hoge kosten van grote, dure kunsttentoonstellingen die de Kunsthal sinds enige tijd in sterkere mate dan vroeger op het programma heeft staan. Wat de Raad betreft zou de instelling het daarin juist niet moeten zoeken en veel laagdrempeliger en eenvoudiger moeten programmeren. Voor 'hoge kunst' hebben we Boijmans Van Beuningen. Dit museum is ook veel beter in staat om de grote risico's van dure kunsttentoonstellingen te dragen, heeft met zijn waardevolle collectie ook een beter ruilmiddel in huis dan de Kunsthal zonder collectie. De Raad meent dat de Kunsthal, gelet op zijn centrale plek in de stad, vanzelfsprekend niet in de problemen mag komen. Dat de Kunsthal in 2008 een fors exploitatietekort laat zien als gevolg van hoge tentoonstellingskosten is op zich geen reden om deze instelling als structureel knelpunt te erkennen. Met een omzet van 3,5 miljoen euro zou de Kunsthal in beginsel in staat moeten zijn dit tekort in enkele jaren in te lopen.

Er dienen opnieuw afspraken te worden gemaakt over de breedte en diepgang van de programmering, waarbij ook de 'production value' van de tentoonstellingen in de afweging een rol kan spelen; bij de inrichting van de tentoonstellingen en de kwaliteit van de begeleidende publicaties dient soberheid te worden betracht. Als uit de afspraken blijkt dat de Kunsthal bereid is om de koers bij te stellen dan is een beperkte gemeentelijke bijdrage ter sanering van het negatief eigen vermogen een optie. Daarnaast maakt de Kunsthal melding van problemen in de sfeer van onderhoud van het gebouw, waarvan een onevenredig deel bij de huurder is komen te liggen. Mocht dit reëel zijn, dan ware te overwegen om de Kunsthal een bijdrage in het kader van het budget voor Onderhoud en Vervanging te verstrekken, zoals hiervoor ten aanzien van de theaters is voorgesteld.

Knelpunten die niet ten laste van het cultuurplanbudget zouden moeten worden opgelost

Loonkostenstijgingen, bijvoorbeeld als gevolg van cao-aanpassingen of afgedwongen door marktomstandigheden, zijn voor instellingen meestal onvermijdelijk, niet beïnvloedbaar. Toch is het een knelpunt in de exploitatie waarmee alle grote culturele instellingen regelmatig worden geconfronteerd en dat in beginsel binnen de exploitatie van de instelling moet worden opgelost. Dit geldt temeer nu de Raad voorstelt het jaarlijkse

gemeentelijke accres voor loon- en prijsstijgingen ten gunste van de instellingen te handhaven en deze niet in te zetten voor het compenseren van de hier aan de orde zijnde knelpunten. Instellingen als de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam en het Rotterdams Philharmonisch Orkest, beide met een omzet van rond de 14 miljoen euro, moeten geacht worden financieel voldoende te zijn geëquipeerd om loonkostenstijgingen zelf op te vangen. Het past niet om dit af te wentelen op andere instellingen die, nota bene, in sommige gevallen niet eens in staat zijn een cao-regeling na te leven.

De huurverhoging die door de voormalige takken van dienst (musea, theaters en Centrum Beeldende Kunst) betaald moet worden aan de gemeente zou, op grond van de verzelfstandigingsovereenkomst, ook door diezelfde gemeente gecompenseerd moeten worden. Dit impliceert een groeiende geldstroom van het cultuurplanbudget naar de gemeentelijke onroerend-goedexploitant OBR. Een bedrag van € 250.000 is onder deze noemer als knelpunt opgevoerd. De Raad meent, dat loon- en prijsstijgingen, dus ook huuraanpassingen volgens de gebruikelijke index, tot de normale bedrijfsrisico's van culturele instellingen behoren en niet als knelpunt mogen worden betiteld. Daar komt bij, dat enkele andere kunstinstellingen aan diezelfde gemeentelijke vastgoeddienst wel de reguliere huurverhoging dienen te betalen, omdat zij zich niet op de beschermde status van 'voormalig tak van dienst' kunnen beroepen. De Raad herinnert eraan, dat een belangrijke reden voor de verzelfstandiging van de theaters en musea was het opheffen van het verschil tussen deze instellingen en de andere, gesubsidieerde culturele instellingen. Aan alle culturele instellingen zouden voortaan dezelfde bedrijfsmatige randvoorwaarden worden gesteld. Waarom zou nu bijvoorbeeld de Kunsthal wel zelf de huurverhoging moeten betalen terwijl deze bij buurman Boijmans Van Beuningen als knelpunt gecompenseerd zou worden? Honorering van dit knelpunt vergroot alleen maar het verschil tussen kunstinstellingen onderling en is daarmee fundamenteel in strijd met de uitgangspunten van de verzelfstandigingsoperatie.

Na de vaststelling van het cultuurplan zijn enkele nieuwe initiatieven naar voren gekomen, zoals het plan om een Jeugdcultuurfonds in te stellen en de bespeling van het nieuwe Stadspodium op het Grotekerkplein te ondersteunen. De Raad vindt deze initiatieven charmant, maar meent dat deze in de aanloopfase zoals gebruikelijk incidenteel uit landelijke en plaatselijke fondsen betaald dienen te worden. Over twee jaar brengt hij graag een cultuurplanadvies over deze instellingen uit. Datzelfde geldt ook voor het knelpunt inzake de financiering van de jongerenomroep FunX. Deze instelling is de afgelopen jaren beoordeeld door en betaald uit het gemeentelijk mediabudget en het 'budget Sociaal'. De Raad heeft geen beleidsplan van deze instelling ontvangen en kunnen beoordelen, geen cultuurplanadvies over haar uitgebracht, terwijl de instelling evenmin door het College is opgenomen in het concept-cultuurplan van september 2008. Alleen hierom al behoort deze instelling niet plotsklaps en tussentijds in de richting van het cultuurplanbudget te worden gearachuteerd. Dat is strijdig met de plansystematiek en overigens bestuurlijk onzorgvuldig ten opzichte van de 140 aanvragers die wel een beoordeelbaar beleidsplan hebben moeten indienen.

De Raad constateert dat diverse algemene knelpunten voortkomen uit de exploitatie van instellingen. Zo werd al gerapporteerd over financiële problemen bij de Kunsthal maar ook bij het Internationaal Film Festival Rotterdam en bij het Nederlands Fotomuseum blijken soortgelijke problemen

te spelen. De achterliggende redenen zijn van uiteenlopende aard: verlies aan sponsors, hoge kosten van dure kunsttentoonstellingen, tegenvallende huisvestingslasten. Op dit type knelpunten zijn de argumenten in de algemene inleiding van toepassing; directie en bestuur of Raad van Toezicht zijn verantwoordelijk voor de eigen bedrijfsvoering. De Raad ziet geen specifieke argumenten om deze knelpunten op te lossen door een tussentijdse ombuiging binnen het cultuurplanbudget voor te stellen.

Een bijzondere positie neemt Lantaren/Venster in. De Raad neemt met waardering kennis van de krachtige ingrepen die het nieuwe bestuur heeft verricht om de exploitatie van het pand aan de Gouvernestraat op orde te krijgen. De Raad is daarnaast enorm geschrokken van het (zeer recent ontvangen) antwoord op zijn vraag hoeveel de subsidie voor de exploitatie op de Wilhelminapier zou dienen te bedragen. In zijn cultuurplanadvies van eind april 2008 heeft de Raad voorgesteld de filmhuisfunctie en de muziekprogrammering in de nieuwe accommodatie op de Wilhelminapier te ondersteunen met een jaarlijkse subsidie van € 1,25 miljoen. Het bestuur van Lantaren/Venster berekent thans, dat een substantiële extra bijdrage nodig is om het nieuwe gebouw te kunnen exploiteren, naast enkele eenmalige forse afschrijvingen. De Raad is niet in staat op dit moment al commentaar te geven: eerst moet het bouwstof op de pier gedaald zijn. Hij ziet nu, binnen de beperkte kaders van deze ombuigingsoperatie, in ieder geval geen mogelijkheid dit knelpunt van onevenredig grote omvang, binnen het cultuurplanbudget op te lossen.

Dekking van geaccepteerde knelpunten

Een deel van de inmiddels ontstane knelpunten zou, aldus de adviesaanvraag van de wethouder Participatie, Cultuur en Milieu, gedekt moeten worden door ombuigingen binnen het cultuurplanbudget. Op welke wijze? Zoals in de inleiding al werd aangegeven valt de Raad voor het beantwoorden van deze vraag terug op zijn cultuurplanadvies van april 2008. Dat is mogelijk, omdat de gemeentelijke beleidslijnen waarop dit advies is gebaseerd in de tussentijd niet zijn gewijzigd en omdat het beleid van de toen beoordeelde instellingen sindsdien niet of weinig is veranderd. Het cultuurplanadvies kan derhalve in hoofdzaak nog leidend zijn bij de advisering inzake de nu aan de orde zijnde ombuigingsoperatie.

In dit advies heeft hij contrecoeur enkele subsidies 'onder de zaaglijn' moeten plaatsen. Door krachtig ingrijpen van het gemeentebestuur behoefde dit deel van het advies niet te worden overgenomen. Daarnaast was er nog een forse 'overwaarde' te besteden, nu Burgemeester en Wethouders bereid bleken om het cultuurplanbudget met 10 miljoen euro plus een accres uit te breiden. Gelet op de inhoudelijk-kwalitatieve afweging die de Raad begin vorig jaar heeft gemaakt zou allereerst voor het oplossen van de huidige knelpunten gekeken moeten worden naar subsidies van instellingen die aanmerkelijk meer hebben gekregen dan toen door hem geadviseerd.

Het gaat daarbij om een bedrag van ruim 3,7 miljoen euro. Dit is de potentiële bandbreedte waarbinnen het gemeentebestuur compensatie zou kunnen aanwijzen voor de noodzakelijkerwijs te honoreren knelpunten.

De Raad meent voorts, dat ook enkele andere budgetten die buiten het cultuurplan staan wellicht voor ombuiging in aanmerking komen. De door de dienst beheerde fondsen voor internationalisering en cultuurparticipatie, de subsidies voor Music Matters en Kosmopolis, zij zouden niet op voorhand

buiten het bereik van de ombuigingsoperatie moeten blijven. Ten slotte meent de Raad, dat een beperkte uitbreiding van het profijtbeginsel in de culturele sector te overwegen valt. Er worden, zeker in de mooiere helft van het jaar, een groot aantal gratis evenementen, festivals en voorstellingen aangeboden. Dit is uit oogpunt van leefbaarheid van de stad een groot goed, maar de telkens toenemende kosten van dit soort gratis activiteiten belemmert de mogelijkheden van de kunstinstituten die wel met een kassa moeten werken. De Raad bepleit derhalve invoering van het profijtbeginsel bij gratis festivals. Het maakt de afweging van de consument zakelijker en aan die zakelijkheid zijn we in de sector, zo werd hiervoor betoogd, wel toe. Dan zal, voor een festival op een andere wijze functionerend, wel eerst een businessmodel gemaakt moeten worden.

De Raad meent dat al met al een evenwichtige verdeling van de financiële pijn over deze drie categorieën het meest passend is:

- 1 instellingen met een 'overmaat' aan subsidie (overmaat in de betekenis van meer toegekend dan geadviseerd),
- 2 fondsen en instellingen buiten het cultuurplan en
- 3 verbreding toepassing profijtbeginsel.

Tot slot

De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur ziet de toekomst met zorg tegemoet: de sector is kwetsbaar en professionalisering en cultureel ondernemerschap zouden meer op gang moeten komen ter vergroting van de weerbaarheid van instellingen en sector als geheel.

Andere zorgen betreffen de verzelfstandiging van de voormalige takken van dienst: zijn deze organisaties zich al aan het voorbereiden op een toekomst zonder de beschermende status waarop ze nu kunnen terugvallen? Welke problemen vallen er nu al te voorzien? Wordt daar op geanticipeerd?

Speciale zorg is er ook over de huisvestingsproblematiek voor de culturele instellingen, zoals in de inleiding al uiteengezet.

Sector, mecenaat en overheid zouden een driehoeksrelatie moeten smeden, waarin de een de ander versterkt. Het clichématige beeld van de noodlijdende, hulpbehoevende en 'de hand ophoudende' sector vertroebelt de waarde en de kracht van het culturele aanbod in Rotterdam. Dat wordt juist zowel kwalitatief als kwantitatief zeer positief beoordeeld en rechtvaardigt de gedachte dat het culturele kapitaal als een kernwaarde van Rotterdam moet worden gezien.